

LASTENVERZWARING DOOR GEWASBESCHERMINGSBELEID

Bas Janssens, Liesbeth Theuws en Ruud van der Meer

De overheid heeft afgelopen decennium diverse maatregelen genomen om de milieukwaliteit te verbeteren. Op het terrein van de gewasbescherming zijn het Meerjarenplan Gewasbescherming en de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater geëffectueerd. Daarbinnen werkt de overheid aan invoering van het Lozingenbesluit en aan beperking van het middelenpakket. Het LEI heeft - in opdracht van de Rabobank - onderzocht welke gevolgen het lopende gewasbeschermingsbeleid heeft voor de continuïteit van bedrijven. Voor de sectoren akkerbouw, fruitteelt en bloembollen zijn de autonome ontwikkelingen (milieuvoorschriften 1998) afgezet tegen de ontwikkelingen van een situatie waarbij in 2005 volledig aan de voorwaarden van het MJPG en Lozingenbesluit (onder andere teeltvrije zones) moet worden voldaan.

Lastenverzwarende

Het wegvallen van gewasbeschermingsmiddelen betekent in de praktijk dat andere, veelal duurdere middelen moeten worden gebruikt. Om het overwaaien van middelen (drift) tijdens het spuiten te beperken bestaan diverse mogelijkheden zoals de aanleg van een teeltvrije zone met of zonder vanggewas of het oprichten van een windscherm. Ook het gebruik van kantdoppen, luchtondersteuning en het rekening houden met de maximale hoogte van de spuitboom en windsnelheid tijdens het spuiten geven telers de mogelijkheid om op bedrijfsniveau aan de gestelde doelstellingen te voldoen. De maatregelen leiden in alle sectoren tot een lastenverzwarende vooral door hogere kosten van moderne, veelal duurdere chemische gewasbeschermingsmiddelen (tabel 1).

De jaarlijkse kosten die samenhangen met gewasbescherming onder de nieuwe voorschriften (sanering van het middelenpakket en het Lozingenbesluit) verschillen niet alleen per bedrijfstype, maar lopen ook tussen afzonderlijke bedrijven sterk uiteen. Deze verschillen worden veroorzaakt doordat voor sommige belagers in specifieke teelten vooralsnog alleen maar dure oplossingen voorhanden zijn zoals luisbestrijding in poot aardappelen. Anderzijds had een aantal bedrijven in 1998 reeds dusdanige inspanningen gepleegd dat zij al in belangrijke mate of geheel aan de gestelde (overheids)doelen voldeden.

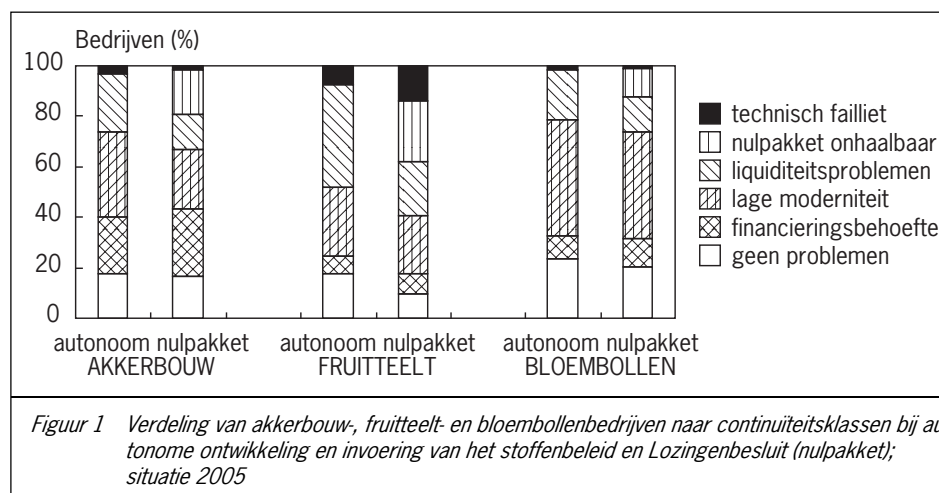
	Akkerbouw	Fruitteelt	Bloembollenteelt
Investeringen	8.120	1.450	1.410
Totale jaarkosten	7.260	13.570	23.370
Aandeel middelen in kosten (%)	50	80	60

Continuïteit onder druk

In de akkerbouw kan ruim 80% van de bedrijven aan de gestelde eisen voldoen, in de fruitteelt ruim 70% en van de bloembollenbedrijven bijna 90%. Van invloed daarop zijn de financiële positie van een bedrijf en de ontwikkeling daarvan, de staat van de inventaris, de bedrijfsoppervlakte, gewaskeuze en de intensiteit van het bouw- of teeltplan. Figuur 1 illustreert per sector de verschuiving tussen continuïteitsklassen. Het blijkt dat het aantal bedrijven zonder problemen iets afneemt terwijl voor een flink deel van de bedrijven het nulpakket binnen de bestaande bedrijfsopzet onhaalbaar is. De zwakke financiële positie van de fruitteelt blijkt uit het feit dat ruim een kwart van de bedrijven de lasten van de sanering van het stoffenpakket en het Lozingenbesluit (nulpakket) niet kan dragen.

Grotere bedrijven blijken beter in staat te zijn om de lasten van het nulpakket te dragen dan kleinere bedrijven. De kans dat een bedrijf door de nieuwe regels in financiële problemen komt is groter naarmate het meer aardappelen in het bouwplan heeft. Ten opzichte van andere akkerbouwregio's ondervinden aardap-

pelbedrijven in de Veenkoloniën en zandgronden de grootste financiële problemen bij realisatie van de maatregelen. Ondanks de hoge jaarkosten ondervinden bloembollenbedrijven het minste financiële problemen van de maatregelen.

Risico's en kansen

Het saneringsbeleid leidt tot minder gebruik van middelen maar biedt ook impulsen voor ontwikkeling van nieuwe vormen van gewasbescherming. Een Nederlandse positie als koploper bij het gewasbeschermingsbeleid is zowel op korte als lange termijn belangrijk, maar niet zonder risico's. Zo kan het stringente beleid leiden tot fytosanitaire risico's die een bedreiging vormen voor de afzet van belangrijke exportproducten zoals pootaardappelen en bloembollen.

Aan de andere kant kan een koppositie in Europa op het terrein van gewasbescherming de sector op lange termijn een concurrentievoordeel opleveren. De maatregelen betekenen ook een uitdaging tot innovatie en ontwikkeling van alternatieve vormen van gewasbescherming. De normen voor middelengebruik onder verschillende keurmerken en in verschillende landen lopen nu nog uiteen. Uniformering op dit punt kan leiden tot zuiverder verhoudingen en tot meer duidelijkheid voor de Nederlandse teler.

Meer informatie:

Rapport 2.02.02 *Effecten van het gewasbeschermingsbeleid op de continuïteit van agrarische bedrijven*